

Firmapensionskasser

Markedsudvikling 2013

Indholdsfortegnelse

1. Konklusioner	1
2. Hovedtendenser i firmapensionskassernes årsregnskaber	3
Tabel 1: Uddrag af resultatopgørelser og balancer, 2009-2013	3
Tabel 2: Aktivernes afkast og andel, 2012 og 2013	4
Tabel 3: Fordeling af firmapensionskassernes medlemstyper, 2012 og 2013	5
3. Risici.....	5
Tabel 4: Trafiklys, 2011-2013	5
Tabel 5: Udvikling i solvenskrav og basiskapital, 2012 og 2013.....	6
Tabel 6: Rentefølsomhed – ændring i renten på 0,7 procentpoint, 2012 og 2013	6
Tabel 7: Værdiændring i rødt risikoscenarie, 2011-2013.....	7
4. Om statistikken	8
5. Appendiiks	10
A1: Oversigt over firmapensionskasser ultimo 2013.....	10

Markedsudvikling i 2013 for Firmapensionskasser

1. Konklusioner

Hovedtal 2013

Firmapensionskasserne opnåede samlet set et resultat på -0,2 mia. kr. i 2013 mod et resultat på 0,6 mia. kr. i 2012. Årsagen til faldet kan blandt andet findes i et samlet negativt investeringsafkast.

Investeringsafkastet var på -1,6 mia. kr. i 2013 mod 5,1 mia. kr. i 2012. Faldet kan primært henføres til reducerede kursreguleringer, samt tab i forbindelse med risikoafdækning i få firmakasser.

Den samlede pensionsformue forvaltet i firmapensionskasser faldt til 39 mia. kr. i 2013, svarende til 2 pct. af den samlede pensionsformue i Danmark.

Trafiklys

Finanstilsynets stresstest af firmapensionskasserne, det såkaldte trafiklys, viste ultimo 2013, at 1 firmapensionskasse ikke havde tilstrækkelig kapital til at overholde det røde risikoscenarie, samt at yderligere 3 kasser ikke kunne klare det gule risikoscenarie.¹

Sektorens samlede basiskapital udgjorde ultimo 2013 6,0 mia. kr., mens det samlede kapitalkrav var 1,6 mia. kr. Året før var de samme tal henholdsvis 6,5 mia. kr. og 1,8 mia. kr. Dette svarer til en stigning i solvensdækningen til 3,8 i 2013 fra 3,7 i 2012.

Renterisici

For firmapensionskasserne under ét viser stresstesten en gevinst på 0,5 mia. kr. ved et rentefald på 0,7 procentpoint mod et tab på 0,5 mia. kr., såfremt renten stiger i samme omfang. Dette er på niveau med nettorentefølsomheden i 2012.

Andre risici

Firmapensionskassernes eksponering overfor aktiekursrisici, ejendomsrisici og valutarisici er samlet steget fra 0,8 mia. kr. i 2012 til 0,9 mia. kr. i 2013, hvoraf hovedparten (0,5 mia. kr.) udgøres af aktiekursrisiko.

Revision af firmapensionskassedirektivet

Kommissionen fremsatte den 27. marts 2014 forslag til ændring af IORP-direktivet, med formålet at styrke udviklingen af arbejdsmarkedsrelaterede pensionsopsparinger, så de er opdateret ift. den europæiske udfordring med hensættelse til pension relateret til den aldrende befolkning og samtidig sikre, at investeringerne vil skabe langsigtet vækst.

---

¹ I trafiklyset skal firmapensionskasserne beregne effekten på kassens solvens i to af Finanstilsynet definerede risikoscenarier. Disse er henholdsvis et hårdt og et mildt risikoscenarie. Har kassen ikke tilstrækkelig kapital til at modstå det hårde risikoscenarie, er kassen i gult lys. Kan kassen yderligere ikke modstå det milde risikoscenarie, er kassen i rødt lys.

Forslaget indeholder opdaterede regler i forhold til at udøve grænseoverskridende virksomhed, et forøget fokus på hensigtsmæssig risikostyring, nye informationskrav samt en række justeringer i forhold til blandt andet investeringsområdet.

Revisionen af forslaget indeholder ikke nye solvensbestemmelser.

Se kapitel 4 for generelle bemærkninger om statistikken bag analyseartiklen, herunder om datagrundlaget.

2. Hovedtendenser i firmapensionskassernes årsregnskaber

Firmapensionskasserne opnåede samlet set et resultat på -0,2 mia. kr. i 2013 mod et resultat på 0,6 mia. kr. i 2012, jf. tabel 1. Årsagen til faldet kan blandt andet findes i det samlede negative investeringsafkast.

Tabel 1: Uddrag af resultatopgørelser og balancer, 2009-2013

Mio. kr.	2009	2010	2011	2012	2013	Vækst p.a.	
						2009-2013	2012-2013
Resultatposter						Pct.	
Medlemsbidrag i alt	843	1.244	858	668	294	-23,1	-56,0
Heraf ekstraordinære bidrag	380	798	397	293	35	-44,9	-88,1
Pensionsmæssige ydelser	1.848	1.875	1.794	1.747	1.643	-2,9	-5,9
Ændring i pensionshensættelser (se anmærkning)	-432	-2.372	-4.543	-2.641	2.522	*	*
Bonus i alt (se anmærkning)	-2	-4	-87	0	0	*	0,0
Pensionsmæssige driftomkostninger	25	32	35	21	23	-2,2	11,7
Pensionsteknisk resultat	2.580	-427	441	609	-232	*	-138,0
Investeringsafkast i alt	4.701	3.044	7.057	5.107	-1.632	*	-132,0
Årets nettoresultat	2.577	-430	452	619	-231	*	-137,3
Balanceposter							
Pensionsmæssige hensættelser f.e.r.	36.458	38.500	43.130	43.799	38.972	1,7	-11,0
Egenkapital	5.872	5.431	5.888	6.342	5.837	-0,1	-8,0
Aktiver i alt	45.328	50.789	53.019	57.381	52.661	3,8	-8,2

Anm.: Baseret på de firmapensionskasser, der var på markedet i de enkelte år. Vækstraten følger intern rentes metode. Nettoresultat er resultat efter skat. Ændringer i pensionshensættelserne skyldes primært renteændringer, idet de påvirker nutidsværdien af hensættelserne. Minus betyder, at kunderne er tilskrevet bonus (minus på kassernes resultat). For "Ændring i pensionshensættelser" er et minus ensbetydende med øgede hensættelser, hvilket opgøres som en udgift på resultatopgørelsen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Det samlede investeringsafkast faldt med 132 pct. i 2013 til -1,6 mia. kr. Investeringsafkastet er således negativt for første gang siden 2008. Udviklingen kan primært henføres til et fald i kursreguleringer, samt tab i forbindelse med risikoafdækning i få firmakasser.

Der blev i 2013 indbetalt medlemsbidrag for 0,3 mia. kr. mod knap 0,7 mia. kr. året før. Det er især de ekstraordinære bidrag fra virksomhederne bag pensionskasserne, som varierer fra år til år, og som er skyld i at udviklingen i medlemsbidraget de seneste fem år har været kendetegnet af en del udsving. Ydermere ses et fald i antallet af pensionskasser samt medlemmer, hvilket medfører et fald i både bidrag og pensionsydelse.

De samlede pensionsydelse udgjorde 1,6 mia. kr. i 2013. Udbetalingerne har i de seneste fem år været større end indbetalingerne, hvilket afspejler sammensætningen af medlemmer i kasserne.

De pensionsmæssige hensættelser faldt i 2013. Dette er ligeledes et resultat af, at firmakasserne er under afvikling. Derudover blev hensættelserne for 2012 påvirket af en lav rente, som ultimo 2013 var steget.

Den samlede pensionsformue forvaltet i firmapensionskasser faldt til 39 mia. kr. i 2013 fra 44 mia. kr. i 2012. Dette svarer til 2 pct. af den samlede pensionsformue i Danmark.

Afkast og placering af investeringsaktiver

Udviklingen i aktivsammensætningen fra 2012 til 2013 var kendetegnet ved en stigning i andelen af kapitalandele samt obligationer og et fald i henholdsvis øvrige finansielle investeringsaktiver og afledte finansielle instrumenter til sikring, jf. tabel 2. Andelen af grunde og bygninger er derimod omtrent uændret. Størstedelen af firmakassernes aktiver var i 2013 placeret i obligationer, hvoraf realkreditobligationer og statsobligationer udgjorde hhv. 23 pct. og 17 pct. af den samlede aktivsammensætning.

Tabel 2: Aktivernes afkast og andel, 2012 og 2013

Pct.	Afkast - pct. p.a.		Andel - pct.	
	2012	2013	2012	2013
Grunde og bygninger				
Grunde og bygninger, der er direkte ejet	4,4	5,1	2,4	2,7
Ejendomsaktieselskaber	6,5	20,3	1,6	2,0
Grunde og bygninger i alt	5,0	9,5	4,0	4,7
Kapitalandele				
Børnoterede danske kapitalandele	26,8	29,6	0,6	0,9
Unoterede danske kapitalandele	3,1	3,1	0,0	0,0
Børsnoterede udenlandske kapitalandele	16,7	15,6	5,6	7,2
Unoterede udenlandske kapitalandele	0,0	-3,8	0,0	0,0
Kapitalandele i alt	18,9	12,7	6,2	8,1
Obligationer				
Statsobligationer (zone A)	5,9	-1,9	14,9	17,2
Realkreditobligationer	5,8	1,0	25,8	23,3
Indeksobligationer	8,4	-0,7	7,4	13,2
Kreditobligationer investment grade	14,0	5,1	9,1	7,9
Kredit non inv. grade + emerging obligationer	16,9	0,9	7,7	9,2
Andre obligationer	1,7	4,1	11,9	10,2
Obligationer i alt	7,1	1,7	76,8	81,0
Øvrige finansielle investeringsaktiver				
Øvrige finansielle investeringsaktiver	10,2	7,8	6,0	4,4
Afledte finansielle instrumenter til sikring	-	-	7,0	1,8

Anm.: Beholdninger af aktiver ejet indirekte via investeringsforeningsbeviser er medtaget - det såkaldte "se igennem princip". Ikke alle firmakasser indberetter alle nøgletal. Afkastet af afledte finansielle instrumenter til sikring indberettes ikke.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Såfremt investeringsafkastet opdeles på de forskellige typer af investeringsaktiver, har særligt kapitalandele bidraget positivt til det samlede investeringsafkast i 2013 med et afkast på 12,7 pct. Dette på trods af, at afkastet er faldet sammenlignet med 2012. Ligeledes er af-

kastprocenten for obligationer og øvrige finansielle investeringsaktiver faldet, hvorimod afkastet på grunde og bygninger er steget.

Det negative afkast kan således henføres til tab på afledte finansielle instrumenter til sikring.

Firmakassernes medlemmer

Antallet af passive medlemmer i firmapensionskasserne udgjorde ved udgangen af 2013 10.693 personer, svarende til at ca. tre ud af fire medlemmer i gennemsnit (vægtet) var passive, jf. tabel 3. Et passivt medlem modtager ydelser, mens et aktivt medlem indbetaler midler til pensionskassen. I 2013 oplevede firmapensionskasserne både en tilbagegang i aktive og passive medlemmer sammenlignet med året før. Denne tendens sås ligeledes i 2012.

Tabel 3: Fordeling af firmapensionskassernes medlemstyper, 2012 og 2013

<i>Antal</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>Medlemmer, som modtager ydelser i alt</i>	<i>4.312</i>	<i>3.626</i>
Alderspensionister	7.352	7.128
Invalidepensionister	762	735
Pensionerede ægtefæller	2.210	2.050
Børn der modtager børnepension	858	780
<i>Medlemmer, der ikke modtager ydelser i alt</i>	<i>11.182</i>	<i>10.693</i>

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

3. Risici

Ultimo 2013 var der i alt 22 firmapensionskasser, der indberettede trafiklys, hvoraf 4 ikke kunne klare Finanstilsynets stresstest, jf. tabel 4. Af disse 4 havde 1 ikke tilstrækkelig kapital til at overholde det røde risikoscenarie, mens de resterende 3 kasser ikke kunne klare det gule risikoscenarie.

Tabel 4: Trafiklys, 2011-2013

<i>Antal firmapensionskasser</i>	<i>2011</i>		<i>2012</i>				<i>2013</i>			
	<i>4. kvartal</i>	<i>4. kvartal</i>	<i>1. kvartal</i>	<i>2. kvartal</i>	<i>3. kvartal</i>	<i>4. kvartal</i>				
Grønt	22	19	17	19	19	18				
Gult	4	3	3	2	3	3				
Rødt	2	3	3	3	2	1				
Opfylder ikke kapitalkrav	0	2	1	0	0	0				
	28	27	24	24	24	22				

Anm: I alt er 5 firmapensionskasser blevet afviklet i løbet af 2013. En enkelt firmakasse er undtaget indberetning af trafiklys, jf. Appendiks.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Sektorens samlede basiskapital udgjorde ultimo 2013 6,0 mia. kr., mens det samlede kapitalkrav var 1,6 mia. kr., jf. tabel 5. Året før var de samme tal henholdsvis 6,5 mia. kr. og 1,8 mia. kr.

Solvensdækningen for den samlede sektor i 2013 lå på 3,8, mens den lå på 3,7 året før. Solvensdækningen angiver forholdet mellem den opgjorte kapital (basiskapitalen) og kapitalkravet. Lovkravet er en solvensdækning på minimum 1.

Forbedringen af solvensdækningen fra ultimo 2012 til ultimo 2013 skyldes, at basiskapitalen er faldet forholdsvis mindre end solvenskravet, jf. tabel 5. Faldet i solvenskravet på 11 pct. skal ses i lyset af faldende hensættelser. Basiskapitalen er faldet med 8,3 pct., hvilket bl.a. kan henføres til de negative investeringsafkast, der har været i firmapensionskasserne i 2013.

Tabel 5: Udvikling i solvenskrav og basiskapital, 2012 og 2013

<i>mio. kr.</i>	2012	2013	Ændring
Solvenskrav	1.761	1.565	-11,1 %
Basiskapital	6.508	5.966	-8,3 %
Solvensgrad	3,7	3,8	3,1 %

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Renterisici

Tabel 6 viser, hvordan værdien af firmapensionskassernes aktiver og passiver ændres ved henholdsvis et rentefald og en rentestigning i det røde risikoscenarie, hvilket bl.a. indebærer en ændring på +/- 0,7 procentpoint i den lange rente.

Tabel 6: Rentefølsomhed – ændring i renten på 0,7 procentpoint, 2012 og 2013

<i>Mio. kr.</i>	<i>Rentefald</i>		<i>Rentestigning</i>	
	2012	2013	2012	2013
Pensionshensættelser	-3.705	-3.226	3.399	2.982
Rentebærende fordringer	1.494	1.373	-1.489	-1.368
Finansielle instrumenter	2.662	2.383	-2.429	-2.152
Nettorentefølsomhed	451	530	-519	-538

Anm.: Nettorentefølsomheden fås ved at trække påvirkningen på passiver fra påvirkningen på aktiver. En positiv nettorentefølsomhed er lig med, at kasserne opnår en gevinst på renteændringen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Samlet set ville firmapensionskasserne ultimo 2013 få et tab ved en rentestigning på 0,7 procentpoint og en gevinst ved et tilsvarende rentefald.

På passivside ville et rentefald i det røde risikoscenarie ultimo 2013 betyde, at sektoren skulle forøge de pensionsmæssige hensættelser med 3,2 mia. kr. Tabet i form af øgede hensættelser opvejes med gevinster på aktivside gennem gevinster på obligationer og rentederivater på henholdsvis 1,4 mia. kr. og 2,4 mia. kr. Nettorentefølsomheden, der er

den samlede effekt på kassernes aktiver og passiver, er i det røde rentefaldsscenario 0,5 mia. kr.

Nettorentefølsomheden ved en rentestigning i det røde risikoscenarie var ultimo 2013 et tab på 0,5 mia. kr., hvilket er på niveau med ultimo 2012.

Aktierisiko og andre markedsrisici

Udover renteændringer indeholder det røde risikoscenarie i Finanstilsynets trafiklys risici på bl.a. aktier, ejendomme, valuta og råvarer, jf. tabel 7.

Tabel 7: Værdiændring i rødt risikoscenarie, 2011-2013

<i>Mio. kr.</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
Aktiekursrisici	365	450	502
Ejendomsrisici	180	182	189
Valutarisici	137	210	236
Råvarerisici	0	0	0
Samlet risikoeksponering	682	842	926

Anm.: Ingen firmakasser har indberettet risiko på råvarer.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Som i de foregående år er firmapensionskasserne mest eksponeret over for et aktiekursfald (kursfald på 12 pct.). Firmapensionskasserne har ultimo 2013 generelt oplevet en stigende samlet risikoeksponering i forhold til ultimo 2012, der især kan henføres til en stigning i risici på aktier. Stigningen i aktierisici skal bl.a. ses i lyset af kursstigninger på aktiemarkedene i løbet af 2013.

Revision af firmapensionskassedirektivet

Kommissionen fremsatte den 27. marts 2014 forslag til ændring af direktiv 2003/41/EF om arbejdsmarkedsrelaterede pensionskassers aktiviteter og tilsynet hermed (IORP-direktivet), som i Danmark alene regulerer firmapensionskasser.

Formålet med revisionen af IORP-direktivet er at styrke udviklingen af arbejdsmarkedsrelaterede pensionsopsparinger, så de er up to date med den europæiske udfordring med hensættelse til pension relateret til den aldrende befolkning og samtidig sikre, at investeringerne vil skabe langsigtet vækst.

Forslaget indeholder opdaterede regler i forhold til at udøve grænseoverskridende virksomhed. Hensigten er at skabe bedre og mere gennemskuelige muligheder for at udøve virksomhed på tværs af grænserne.

Derudover er det ifølge forslaget af afgørende betydning for en hensigtsmæssig risikostyring, at der findes et effektivt governancesystem. Derfor foreslås det, at der med udgangspunkt i arten, omfanget og kompleksiteten af pensionskassen stilles krav om, at virksomhederne har et effektivt governancesystem, der sikrer sund og forsvarlig ledelse af virksomheden. Kravene relateret hertil indebærer blandt andet indførelse af nye nøglefunktio-

ner og tilhørende krav om, at personer, der reelt leder virksomheden eller varetager nøglefunktioner, har faglige kvalifikationer, viden og erfaring, som vurderes tilstrækkelige. Det vil derudover være et krav, at virksomheden som led i risikostyringsarbejdet udarbejder en risikoevaluering, der forholder sig til eksisterende og nye risici mv. Endelig skal virksomhederne have en forsvarlig aflønningspolitik.

Med revisionen af IORP-direktivet bliver pensionskasserne underlagt en række nye informationskrav. Informationskravene har til formål at øge gennemsigtigheden for medlemmer af pensionskasserne. Disse bestemmelser sætter rammerne for de generelle principper for information til medlemmerne og fastsætter for eksempel, at informationen skal gives i et letforståeligt sprog uden brug af tekniske fagudtryk. Samtidig fastsætter de den type information, som medlemmerne skal have - fx information om rettigheder, pligter og investeringsrisiko. Ligeledes indebærer informationskravene, at pensionskasserne skal sikre, at aktive medlemmer omkostningsfrit en gang årligt har adgang til et personligt "Pension Benefit Statement", som indeholder de væsentligste oplysninger om kundens pensionsordning. Dokumentet skal være forståeligt og være på max to A4 sider, og medlemmerne skal have adgang til dokumentet enten på papir eller på webside.

Udover de beskrevne ændringer indeholder forslaget en række justeringer i forhold til blandt andet investeringsområdet. Her er det hensigten at tydeliggøre pensionskassernes muligheder for at investere i finansielle aktiver med en langsigtet økonomisk profil og dermed støtte op om at fremme finansieringen af væksten i realøkonomien. Denne justering skal ses i lyset af Kommissionens meddelelse om langsigtet finansiering. Forslaget indeholder endvidere bestemmelser for pensionskasser, der tilbyder bidragsdefinerede ordninger, om udpegelse af en depositar, samt regler for opbevaring af aktiver, depositarens ansvar og de relaterede overvågningsopgaver.

Med henblik på at styrke beskyttelsen af firmapensionskassernes medlemmer indeholder forslaget en tydeliggørelse af de områder, der anses for omfattet af tilsynet med pensionskasserne.

Revisionen af forslaget indeholder ikke nye solvensbestemmelser. Det var oprindeligt hensigten, men det fremgår imidlertid af præamblen til forslaget, at en EIOPA-undersøgelse af de kvantitative virkninger fra 2013 har vist, at der er behov for flere og bedre data om solvensaspekter, inden der kan træffes beslutning om, hvorvidt disse bestemmelser skal med i forslaget.

4. Om statistikken

Markedsudviklingsartiklen bygger på indberettede årsregnskaber for firmapensionskasser i Danmark. For regnskabsåret 2013 har 23 firmapensionskasser indberettet, hvilket er tre kasser færre end sidste år.

Artiklen vedrører alene firmapensionsordninger i firmapensionskasser. Firmapensionsordninger i livsforsikringselskaber er således ikke omfattet, ligesom de tværgående pensionskasser heller ikke er omfattet.

Antallet af firmapensionskasser i Danmark har været støt faldende gennem mange år. Det faldende antal skyldes, at der sjældent bliver etableret nye firmapensionskasser, og at de eksisterende firmapensionskasser enten overdrager deres firmaordninger eller lader firmapensionskassen "afvikle" (optager ikke nye medlemmer). Mange firmapensionskasser har således alene medlemmer, der modtager pensionsydelse.

Firmapensionskassernes andel af den samlede pensionsformue udgør ca. 2 pct. ved udgangen af 2013. Se også [Markedsudviklingsartiklen for livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser 2013](#) for en oversigt over pensionsformuen i Danmark.

5. Appendiks

A1: Oversigt over firmapensionskasser ultimo 2013

Regnr	Navn	Aktiver i alt 1.000 kr.
80228	TDC Pensionskasse	35.990.935
80965	IBM Pensionsfond (Pensionskasse)	6.571.153
80259	Danmarks Nationalbanks Pensionskasse under afvikling	4.316.490
81136	SAS Pilot & Navigatør Pensionskasse	1.471.864
81003	Kreditforeningen Danmarks Pensionsafvklingskasse	1.227.820
81023	Nykredits Afvklingspensionskasse	821.554
81009	Pensionskassen for Direktører i Sparekassen SDS (under afvikling)	674.537
81035	Xerox Pensionskasse (under afvikling)	420.166
80293	Københavns Havns Pensionskasse	277.159
80640	Brødrene Dahl A/S's Pensionskasse under afvikling	190.205
80192	DFDS Pensionskasse	131.610
80113	Pensionskassen under Alm. Brand A/S (Pensionsafvklingskasse)	131.309
80998	Cerestar Scandinavia's Pensionskasse	119.641
80313	Pensionsafvklingskassen for Købstædernes almindelige Brandforsikring	113.790
80324	Pensionskassen for funktionærer ansat i Roskilde Sparekasse (Afvklingskasse)	82.495
81134	Danske Banks pensionskasse for førtidspensionister	29.084
81007	Pensionskassen for direktører i nogle med Spk. Bikuben fusionerede spareks.	29.007
80238	Carlsbergfondets pensionsafvklingskasse	22.648
81086	Ford Motor Company's Pensionskasse	19.860
80357	Pens.ks. f. fast. Embedsm og Funkt. i Spare- og Laaneks. for Kolding By og Omegn	11.066
80375	Sparekassen Kronjyllands Afvklingspensionskasse	4.133
80054	Pensionskassen for Tjenestemænd i Det Classenske Fideicommis	3.293
80263	An/s Gudenaacentralens Pensionsafvklingskasse	1.576

Antal: 23